

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste õppekava statuut

I Üldsätted

1. Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste (edaspidi *õppeasutus*) õppekava statuut (edaspidi statuut) sätestab õppeasutuse kutse- ja kõrgharidusõppe ning täiendusõppe õppekavade ülesehitusele, sisule ja kvaliteedile esitatavad nõuded ning õppekavade koostamise, avamise, kvaliteedihindamise, arendamise ja sulgemise korra ning õppetegevuse lõimimise põhimõtted.
2. Statuut kehtestatakse õppeasutuse õppekorralduseeskirja alusel.
3. Statuut on õppeasutuse kvaliteedikindlustussüsteemi ja õppetöö korraldamise osa. Statuudi eesmärk on tagada kestlik ja süsteemne õppekavaarendus.
4. Õppeasutuse kutseõppe õppekavasid haldab Lahingukool, kõrgharidusõppe õppekavasid õppeosakond, ning täiendusõppe õppekavasid Täiendusõppe keskus.

II Õppekava ja selle osad

5. Õppeasutuses toimub õppetöö õppekavade alusel. Õppeasutuse õppekavad jagunevad kutse-, kõrgharidus- (rakenduskõrgharidus- ja magistriõpe) ning täiendusõppe õppekavadeks.
6. Kutseharidusõppe õppekava on õppe alusdokument, mis määrab kindlaks kutse-, eri- ja ametialase õppe eesmärgid ja ülesanded, saavutatavad õpiväljundid ja seosed kutseseaduses kehtestatud kvalifikatsiooniraamistikuga, õpingute alustamise ja lõpetamise nõuded, õppekava moodulid ning nende maht koos õpiväljundite ja hindamiskriteeriumidega, moodulite valiku võimalused ja tingimused ning spetsialiseerumisvõimalused.
7. Kõrgharidusõppe õppekava on õppe alusdokument, mis määrab kindlaks vähemalt õppekava nimetuse, õppe nominaalkestuse ja mahu, õppekohale kandideerimise ja õpingute alustamise tingimused, samuti õppekava õpieesmärgid ja -väljundid, ülesehituse, spetsialiseerumisvõimalused ning lõpetamise tingimused.
8. Täiendusõppe õppekava on täiendusõppe alusdokument, mis määrab kindlaks õppekava nimetuse ja -rühma, eesmärgi ning õpiväljundid, õppe kogumahu ja sisu (sh õppeained, nende eesmärgid ja õpiväljundid), õpingute alustamise tingimused, õppekeskkonna kirjelduse, olemasolul õppematerjalide loetelu, lõpetamise tingimused ja väljastatavad dokumendid ning koolituse läbiviimiseks vajaliku kvalifikatsiooni, õpi- või töökogemuse kirjelduse.
9. Õppeasutusse immatrikuleeritud või kursuse nimekirja arvatud õppurid õpivad selle õppekavaversiooni alusel, mille põhjal nad on vastu võetud. Õppekavas võib õppeperioodi jooksul teha muudatusi vastavalt statuudile.
10. Kõrgharidusõppe mahtu arvestatakse Euroopa ainepunktisüsteemi ainepunktides (edaspidi *EAP*). Üks EAP vastab 26 tunnile tööle, mille keskmine õppur on õpeks

kulutanud (sh iseseisvad tööd, eksamid/arvestused ja tagasiside). Kutseõppe õppekava mahtu arvestatakse Eesti kutsehariduse arvestuspunktidest (edaspidi *EKAP*), mille maht on võrdne EAP mahuga. Täiendusõppe mahtu arvestatakse akadeemilistes tundides. Üks akadeemiline tund vastab 45 minutile õppetööle.

11. Õpieesmärk on õpetatava sisu lühikirjeldus. Õpieesmärgis sõnastatakse õppurile antavad teadmised ja oskused ning selgitus, miks on omandatav oluline („Eesmärk on anda õppurile teadmised ... ning oskused ..., selleks et ...“). Õpieesmärk ei pea olema mõõdetav.
12. Õpiväljundid on õppimise tulemusel omandatud teadmised, oskused ja hoiakud õppuri vaatepunktist (mida õppur teab, oskab, analüüsib jne). Õpiväljundid kirjeldavad lävendpädevusi ehk minimaalseid positiivseid õpitulemusi.
13. Õpiväljundite sisu tuleneb vastava haridusastme üldistest õpiväljunditest (määratud kutse- ja kõrgharidusstandardiga), Kaitseväe vajadustest ning olemasolul kaitseväelase kutsestandardist. Õpiväljundite sõnastus peab võimaldama võrdväärselt mõõta (hinnata) nende saavutatust iga õppuri suhtes.
14. Õppekavade liigendamise ühik kutse- ja kõrgharidusõppes on moodul, mis jaguneb õppeaineteks. Täiendusõppes liigendatakse õppekava õppeaineteks. Õppekavad sisaldavad õppeainete lühikirjeldusi koos lõpuhindamisviisiga.
15. Moodul on õppekava sisulise liigendamise ühik, mis koondab õppeaineid valdkonniti ja lähtudes mooduli õpieesmärgist.
16. Kutse- ja kõrgharidusõppe õppekava õppeainete koondamine moodulisse lähtub kaitseväelase kutsetöök vajalikest funktsioonidest: kaitseväelane kui juht (ülem ja eestvedaja), pedagoog (väljaõppe korraldaja ja läbiviija), diplomaat (kultuuriteadlik suhtleja), haldur (rahuaegse üksuse administreerija) ja tehnik (relvastuse ja varustuse käsitseja ja hooldaja). Nimetatud funktsioonide osakaal on erinevatel haridusastmetel erinev. Kõrgharidusõppes lisandub funktsioonina uurija (kutsealase uurimistöö tegija).
17. Õppeaine on kindlat valdkonda või selle osa(sid) käsitlev süstematiseeritud õppekavaühik, kus õppetegevuse ja selle hindamise kaudu täidetakse mooduli ja õppekava üldiseid õpieesmärke.
18. Õppeained jagunevad kohustuslikeks ja valikaineteks.
19. Kõrgharidusõppe õppekava sisaldab valikaineid, mille hulgast valib õppur ettenähtud mahus endale sobivad. Õppekavas sisalduvate valikainete kogumaht on vähemalt kaks korda suurem õppuri poolt valitavate õppeainete ettenähtud mahust.
20. Õppeaineid tähistatakse valdkonnakoodidega. Kood on seitsmekohaline ning koosneb valdkonnatähisest (kaks suurtähte), kahekohalisest õppekavasse kinnitamise aastast ning kahekohalisest järjekorranumbrist. Kahekohalisi numbrikombinatsioone eraldab punkt.
21. Õppeainete valdkonnatähised on järgmised.

Kõrgharidusõpe	Kutseõpe	Täiendusõpe
TK – maaväe lahingutegevuse planeerimine, juhtimine, taktika	LK	TO
JP – juhtimine, kasvatus- ja sotsiaalteadused, psühholoogia		

ST – ajalugu, riigi- ja õigusteadused		
LT – reaalteadused, tehnika ja tehnoloogia		
KK – keeled		
ÕV – lennundus, õhuväe lahingutegevuse planeerimine, juhtimine, taktika		
ME – merendus, mereväe lahingutegevuse planeerimine, juhtimine, taktika		
VT – lõpu- ja magistritöö		

22. Õppeainetele määrab koodid ja nende üle peab arvestust kutseõppes Lahingukool, kõrgharidusõppes õppeosakond ning täiendusõppes Täiendusõppe keskus.
23. Õppeaine raames toimuva õppetöö käik on sätestatud ainekavas. Ainekava sisaldab õppekava õppeaine temaatilist plaani, mis on koostatud õppeaine lühikirjelduse alusel ning sisaldab muuhulgas õppetöö vorme ja mahtusid, iseseisvate tööde ja kirjanduse loetelu ning hindamismeetodeid ja -kriteeriume. Ainekava vorm on esitatud statuudi lisas 4.
24. Kontaktõppe ja iseseisva töö mahtude planeerimine üldõppeainete raames lähtub üldjuhul 50/50 põhimõttest (v.a magistriõpe, kus iseseisva õppetöö maht võib ulatuda kuni 70% ainekavast). Praktiliste õppeainete kontaktõppe maht võib moodustada õppeaine kogumahust kuni 85%.
25. Õppeasutuse nõukogu võib määrata õppekavades õppeained, mille ülekandmist ei saa taotleda varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) korras ning mida loetakse õppekava tuumikaineteks.
26. Kõrgharidusõppe õppekavale esitatavad nõuded:
- kõrgharidusõppe õppekava maht on rakenduskõrgharidusõppes 180–240 EAPd ning magistriõppes 120 EAPd;
  - rakenduskõrgharidusõppe õppekava koosneb üldjuhul 1/3 ulatuses üldõppeainetest (ainekoodiga JP, LT, ST, KK) ning 2/3 ulatuses peeriala ja spetsialiseerumisjärgse eriala õppeainetest (ainekoodiga TK, ÕV, ME);
  - ühe õppeaine miinimummaht on 2 EAPd. Õppeaine maht on täisarvudes.
  - Aineosad planeeritakse õppeainesse juhul, kui tegemist on suuremahulise õppeainega või ainega, mis koondab mitut, omavahel seotud mahukat teemavaldkonda. Õppeaine lühikirjelduses esitatakse: aineosade nimetus, maht, toimumise semester ja hindamisviis.
  - rakenduskõrgharidusõppe õppekava näeb ette valikained 3 EAP mahus;
  - rakenduskõrgharidusõppe lõputöö või -eksami maht on vähemalt 5 EAPd;
  - rakenduskõrgharidusõppe õppekava praktikamaht on vähemalt 15% õppekava kogumahust;
  - magistriõppe õppekava koosneb üldjuhul 1/2 ulatuses üldõppeainetest (ainekoodiga JP, LT, ST, KK) ning 1/2 ulatuses peeriala ning spetsialiseerumisjärgse eriala õppeainetest (ainekoodiga TK);
  - magistriõppe õppekava näeb ette valikaineid 9 EAP mahus;
  - magistriõppe lõputöö või -eksami maht on vähemalt 15 EAPd;
  - magistriõppe õppekava praktikamaht on vähemalt 10% õppekava kogumahust.
27. Kutseõppe õppekavale esitatavad nõuded:
- ühe õppeaine miinimummaht on 1 EAPd;
  - ühe spetsialiseerumismooduli maht on kuni 15–30% õppekava kogumahust;

c. praktilise töö ja praktika maht on vähemalt 50% õppekava kogumahust.

28. Täiendusõppe õppekava koostatakse õppeasutuse „Täiendusõppe eeskirjas“ nimetatud juhtudel.

29. Õppekava täitmist korraldatakse kutse- ja kõrgharidusõppe tasemel õppekorralduseeskirja ning täiendusõppes täiendusõppe eeskirja alusel.

III Õppekavade koostamine ja avamine

30. Uue õppekava koostamisel osalevad õppekava eesmärkidest lähtuvalt vähemalt õppekava eest vastutava struktuuriüksuse juht, õppekavasse planeeritavate õpetatavate valdkondade õppejõud ning tööandja (nt väe- ja relvaliik) esindaja(d). Juhul kui õppekava raames tehakse koostööd mõne teise kõrgkooliga (nt Eesti Mereakadeemia või Lennuakadeemia), kaasatakse õppekava koostamisse ka selle esindaja(d).

31. Uue õppekava koostamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- a. õppekava koostamise aluseks on lõpetaja kutsetöök vajalike funktsiooni(de)–ja pädevuste kirjeldamine. Selleks analüüsitakse vajadusi ning senist kogemust, et selgitada välja parim viis vajalike pädevuste arendamiseks. Muuhulgas peab töögrupp kaaluma võimalust täiendada kehtivaid õppekavasid või koostada vastav täiendusõppe õppekava;
- b. õppekava koostamisel hinnatakse Kaitseväes juba olemasolevaid pädevusi ja võimeid ning eeldatavaid tulevikuvajadusi (3–5 aastat). Õppekava koostamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et see peab sisaldama ka ülekantavaid pädevusi;
- c. õppekava koostamine algab õppekava õpieesmärkide ja -väljundite sõnastamisest. Kutse- ja kõrgharidusõppe õppekavas on üldjuhul 6–10, täiendusõppe õppekavas 3–8 õpiväljundit;
- d. õppekava läbija kutsetöök vajalikele funktsiooni(de)le ja pädevustele ning eesmärkidele ja õpiväljunditele tuginedes analüüsitakse õppekava õppeainete vajalikkust, nende mahulist jaotust ja koondamisvõimalust moodulitesse;
- e. pannakse kirja moodulite ja õppeainete eesmärgid., mis sõnastatakse 3–6 lausega;
- f. sõnastatakse õpiväljundid. Ühe mooduli ja õppeaine õpiväljundeid on kutse- ja kõrgharidusõppes üldjuhul 5–8, täiendusõppes 3–6;
- g. õppekava osana koostatakse ainevoog, millega määratakse õppeainete toimumisaeg semestrite kaupa ja õppeaastate lõikes. Semestri õppeainete üldmaht peab vastama semestri kestusele;
- h. määratakse õppekava praktikaained;
- i. koostatakse õppekava rakendusplaan, kuhu pannakse kirja vajadus lisaõppejõudude, -taristu ja -vahendite järele.

32. Õppekavad vormistatakse statuudi lisas esitatud vormide põhjal (lisad 1–3).

33. Kutseõppe õppekava projekti kooskõlastatavad vastava väeliigi ülema, Kaitseväe juhataja ja õppeasutuse nõukogu. Pärast õppekava projekti kooskõlastamist esitatakse õppekava kinnitamiseks õppeasutuse ülemale.

34. Kõrgharidusõppe õppekava projekt kooskõlastatakse vastava väeliigi ülema, Kaitseväe juhataja ja olemasolul partnerkõrgkooliga. Pärast õppekava projekti kooskõlastamist esitatakse õppekava õppeasutuse nõukogule kinnitamiseks.

35. Täiendusõppe õppekava kooskõlastatakse vajadusel vastava väeliigi või keskalluvusega üksuse ülemaga. Pärast õppekava projekti kooskõlastamist esitatakse õppekava kinnitamiseks õppeasutuse ülemale.

36. Uus kutse- või kõrgharidusõppe õppekava peab olema kinnitatud ja Eesti Hariduse Infosüsteemis registreeritud hiljemalt kuus kuud enne vastava õppetöö algust. Kinnitatud õppekava avalikustatakse õppeasutuse koduleheküljel.
37. Kinnitatud kutse- ja kõrgharidusõppe õppekava registreeritakse kehtiva korra järgi Eesti Hariduse Infosüsteemis. Õppekava registreerimisel esitatakse lisaks järgmised dokumendid: õppekava õpiväljundite võrdlus kutse- või kõrgharidusstandardiga, õppeaineid õpetavate õppejõudude loetelu ja nende kvalifikatsioon, andmed finantseerimise ning õppe- ja teadustegevuseks vajalike vahendite olemasolu kohta ning põhjendus õppekava avamise vajalikkuse kohta.

IV Õppetegevuse lõimimise põhimõtted

38. Lõimimine (edaspidi ka *lõimõpe*) tähendab erinevate õpetatavate valdkondade ja õppeainete (sh nende teemade) ühendamist õppetegevuses.
39. Lõimimise eesmärgiks on õppeainetevaheliste ja aineülestest seoste loomine teoreetiliste teadmiste ja praktilise kogemuse abil. Seoste, analoogia, erinevuste, vastuolude jms käsitlemise kaudu luuakse õppuritele tingimused motiveeritud ja tähenduslikuks õppimiseks ning hilisemas teenistuses hakkamasaamiseks.
40. Õppetegevuse lõimimine õppeasutuses on oma olemuselt valdkondade ja õppeainete ülene (transdistsiplinaarne). Olenevalt õppekava eesmärgist ja väljunditest on lõimimine laiemalt suunatud allohvitseride-ohvitseride põhifunktsioonidest ja funktsioonikirjeldustest tulenevate pädevuste (k.a väärtused, hoiakud) arendamisele.
41. Õppetegevuse lõimimise keskmes on sõjapidamine ja lahinguväli, valdkondlikult (sõjaväeline) juhtimine, taktika ja pedagoogika ning seda peavad toetama kõik õppeained.
42. Lõimõppes ühendatakse mh allohvitseride-ohvitseride õppetegevusi lähtuvalt nende koostegevusvajadusest rahu- ja sõjaajal vastaval taktikalisel tasemel (sh relva- ja väeliigi seoses). Lõimõpet toetavad doktrinaalsed allikad, ühtlustatud tegevuseeskirjad, püsitoimingud ja terminoloogia.
43. Lõimõpet toetavate tegevustena korraldatakse õppeasutuseüleised õppused, kus eri tasandi allüksused harjutavad koostegevust ja sõjaväelist juhtimist.
44. Õppetegevuse lõimimist toetavad konverentsid, mis peavad olema seotud õppekavade õppeainete ja/või teadus-arendustegevusega.
45. Õppetegevuse lõimimise korraldab ja tagab õppeasutuse akadeemiline personal õppetoolide ülemate juhtimisel tehes koostööd ning kasutades selleks erinevaid meetodeid, vahendeid, õppevara jne.

V Õppekava kvaliteet ja kvaliteedihindamine

46. Õppekava peab olema vertikaalselt ja horisontaalselt sidus.
47. Vertikaalne sidusus tähendab, et õppekava eesmärgist ja õpiväljunditest lähtuvad moodulite eesmärgid ja õpiväljundid ning neist omakorda üksikute õppeainete eesmärgid ja õpiväljundid. Kehtima peab ka vastupidine: õppeainete eesmärgid ja õpiväljundid peavad toetama mooduli eesmärki ja õpiväljundeid ning need omakorda õppekava eesmärki ja väljundeid.
48. Horisontaalne sidusus tähendab:
  - a. paralleelselt toimuvate õppeainete lõimimist mooduli ja õppekava eesmärkide täitmiseks ning õpiväljundite omandamiseks;

- b. õppeaines kirjeldatud õpiväljundite saavutamist ette nähtud õppeteemade, -vormi, -metoodika ja -ajaga, sh omandatu hindamist iga õpiväljundi suhtes ja kõikide õppurite lõikes ühtsetel ning võrdväärsel alustel. Hindamismeetodite puhul tähendab see, et näidatakse, kuidas kujuneb lõpuhinne, sh nimetatakse iseseisvad tööd ja õppeaine aineosad. Kirjeldus peab andma ülevaate sellest, millise hindamismeetodiga hinnatakse iga õpiväljundi saavutatust.

49. Õppekavade kvaliteedihindamine toimub sise- ja välishindamisena.

50. Õppekavade sisehindamise eesmärk on vähendada lahknevust kirjutatu, õpetatu ja õpitu vahel. Sisehindamisel analüüsitakse õppekava alusel toimuvat õppetegevust ja selle tulemusi. Analüüs põhineb õppetööle antud tagasisidel (õppejõud, õppurid, vilistlased, tööandjad). Sisehindamine on pidev tsüklikuline tegevus, mis on seotud õppekava arendamisega.

51. Õppekava sisehindamises osalevad õppekava tasemest ja eesmärkidest lähtuvalt vähemalt Lahingukooli ülem, õppeosakonna juht, täiendusõppe õppekava eest vastutava struktuuriüksuse juht, õppetoolide juhid.

52. Õppekava välishindamine on kutse- ja kõrgharidusõppe õppekava kvaliteedihindamine vastavalt Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri nõuetele.

53. Välishindamise ettevalmistamine toimub vastavalt kvaliteedihindamiskavale.

VI Õppekavaarendus

54. Õppekavaarendus on arendustegevus, mille raames tehakse õppekavasse muudatusi ja täiendusi, lähtudes kvaliteedihindamise tulemustest või õppetöö käigus ilmnenust.

55. Kutse- ja kõrgharidusõppe õppekava muudetakse vajadusel üks kord õppeaastas kevadsemestril. Muudatused kinnitatakse hiljemalt enne sissastumisdokumentide vastuvõtuperioodi algust.

56. Täiendusõppe õppekava muudetakse vastavalt vajadusele ning kinnitatakse hiljemalt kuu aega enne täienduskursuse avamist.

57. Õppekava muudatusettepaneku(id) võivad esitada õppeasutuse õppe- ja kasvatustööga seotud isikud (sh õppurid), partnerkõrgkoolid ning Kaitseväge struktuuriüksused ja erialakoolid.

58. Kõik õppekava või mooduli taseme muudatusettepanekud esitatakse vastava taseme õppekava eest vastutavale struktuuriüksusele kirjalikult. Õppeaine muudatusettepanek esitatakse õppeaine eest vastutava struktuuriüksuse juhile.

59. Õppekava muudatusettepanek peab sisaldama:

- a. täpset viidet, mida tahetakse muuta (õppekava nimetus, moodul, õppeaine);
- b. muudatuse põhjendust (sh muudatuse mõju mooduli ja õppekava õpieesmärkidele ja -väljunditele);
- c. muudatusettepaneku täpset sõnastust, sh esitatakse õppeaine õpiväljundite muudatusettepaneku korral õppeaine temaatiline plaan;
- d. õppeaine mahu suurenemisel ettepanekut, mille arvelt muudatus tehakse.

60. Spetsialiseerumismooduli lisamise ettepanek peab sisaldama:

- a. mooduli nimetust, eesmärki ja õpiväljundeid, õppeainete loetelu ja lühikirjeldusi;
- b. mooduli lisamise põhjendust;
- c. hinnangut mooduli ja õppeainete õpiväljundite vastavuse kohta kutse- või kõrgharidusstandardi õpiväljunditega;

d. vastava relva- või väeliigi inspektori kooskõlastust (hinnang spetsialiseerumismooduli lisamise ja koolitustellimuse vajaduse kohta).

61. Kutse- ja kõrgharidusõppe õppekavas ei saa muuta õppeaineid, mida ei ole ühe õppeaasta jooksul alates kinnitamisest kordagi õpetatud.
62. Muudatusettepaneku(te) arutelu juhib õppekava tasemest (kutse- kõrg- või täiendusõpe) lähtuvalt õppeosakonna juht, Lahingukooli ülem või täienduskursuse läbiviimise eest vastutava struktuuriüksuse juht, kaasates arutelluse valdkondlikke eksperte nii õppeasutusest kui ka väljapoolt õppeasutust. Analüüsitakse ettepaneku(te) asjakohasust, rakenduslikkust, sisulist sobivust ja sõnastust.
63. Muudatusettepaneku(te) arutelu juhil on õigus saata muudatusettepanek selle esitajale täienduste tegemiseks tagasi või muudatusettepanek tagasi lükata. Viimasel juhul tuleb otsust muudatusettepaneku esitajale põhjendada.
64. Heakskiidetud kutse- ja kõrgharidusõppe õppekava muudatusettepaneku(d) esitatakse õppeasutuse nõukogule kooskõlastamiseks või kinnitamiseks.
65. Heakskiidetud täiendusõppe õppekava muudatusettepaneku(d) esitab kinnitamiseks täienduskursuse läbiviimise eest vastutava struktuuriüksuse juht.
66. Juhul kui õppekavas muudetakse õppeaine lühikirjeldust (nimetus, maht, aineosad, eesmärk või õpiväljundid), antakse õppeainele uus ainekood. Õppeaine ainekoodi ei muudeta, kui muutub ainult ainevoog.
67. Õppekava muudatused kinnitab kutseõppes ja täiendusõppes õppeasutuse ülem ning kõrgharidusõppes õppasutuse nõukogu.
68. Kinnitatud muudatused hakkavad kõige varem kehtima ettepanekute kinnitamisele järgneval õppeaastal.
69. Õppekava muutmise kohta tehakse õppekavasse märge ning muudatuse sisu fikseeritakse õppekava muutmise logis. Samuti fikseeritakse, millises õppekava versioonis muudatus kehtima hakkab.
70. Juhul kui õppekava sisu muudetakse korraga rohkem kui 1/3 ulatuses, tuleb koostada uus õppekava.

VII Õppekava sulgemine

71. Õppekava sulgemine tähendab, et õppekava alusel enam õppetööd ei toimu. Suletud õppekaval ei saa sooritada eksameid ja arvestusi, kaitsta lõputööd ega sooritada lõpueksamit.
72. Kutse- ja kõrgharidusõppe õppekava sulgemise üle otsustab õppeasutuse nõukogu. Otsus kooskõlastatakse Kaitseväge juhataja ning Kaitseministeeriumiga.
73. Õppekava ei saa sulgeda enne, kui viimasest vastuvõtust õppekavale on möödunud üks nominaalõppeperiood.
74. Juhul kui õppekava suletakse, teavitatakse sellest õppureid õppeasutuse kodulehekülje kaudu vähemalt kolm õppeaastat varem.

VIII Rakendussätted

Dokumenti rakendatakse alates 01.09.2016

Lisad:

LISA 1. Kutseõppe õppekava vorm

LISA 2. Kõrgharidusõppe õppekava vorm

LISA 3. Täiendusõppe õppekava vorm

LISA 4. Ainekava vorm

Kutseõppe õppekava vorm

Õppekava nimetus	Kirjutada õppekava nimetus (nt sõjaväeline juhtimine vanemallohvitseridele)
Õppekava nimetus inglise keeles	Kirjutada õppekava nimetus inglise keeles
Haridusaste	Kutseõpe
Kvalifikatsioonitase	Märgitakse „Kutseseadusega“ määratud kvalifikatsiooniraamistiku tase (nt EKRI tase 5)
Õppekava liik	Märgida vastavalt „Kutseharidusstandardile“ kas esmaõpe või jätkuõpe
Õppeasutus	Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused
Õppekava maht	... EKAP
Õppe nominaalkestus	Märgida õppe läbimiseks kuluv aeg (nt üks aasta)
Õppekavarühm	Militaarõpe (vastavalt „Kutseharidusstandardi“ lisale 2)
Õppevorm	Statsionaarõpe
Õppekava sihtrühm	Nimetada
Õppekava kood EHIS-es	Märgida EHIS-e registreerimisnumber
Õppekava EHIS-es registreerimise kuupäev	Märgida EHIS-esse kandmise kuupäev
Õppekeel	Eesti keel
Kandideerimise tingimused	Vajadusel loetleda nõuded, millele õppurikandidaat peab vastama, et ta saaks õppekohale kandideerida (nt Eesti kodakondsus, keskkharidus, läbitud ajateenistus).
Õppekavale asumise tingimused	Täita juhul, kui KVÜÕA on kehtestanud lisaks kandideerimistingimustele veel mingid tingimused (nt sisseastumiskatsete sooritamine). Vastasel juhul märkida lahtrisse „puuduvad“.
Õppekava peeriala ja maht	Sõjaväeline juhtimine, maht EKAP-des (põhi- ja valikõpingute kogumaht)
Õppekavajärgne spetsialiseerumine	Loetleda spetsialiseerumisjärgsed erialad (st väe- ja relvaliidid) ja nende maht EKAP-des. Kirjeldada erialade avamise ja valimise põhimõtteid.
Õppekava eesmärk	Sõnastada õppekava eesmärk, vastates küsimustele, mida ja milleks (nt „Õppekava eesmärk on anda õpilasele teadmised ja oskused ..., selleks et ...“).
Õppekava õpiväljundid	Sõnastada õppekava õpiväljundid (6–10) Õppekava läbimise järel õpilane: 1) ...; 2) ... jne.
Lõpetamisel väljastatavad dokumendid	Loetleda dokumendid, mis väljastatakse õpilasele pärast lõpetamist.
Lõpetamisel omandatav kvalifikatsioon ja osakutse(d)	Nimetada
Lõpetamisel antav auaste	Täita juhul, kui õppekava läbimisel antakse auaste.
Lõpetamisel antavad õigused	Täita juhul, kui õppekava läbimisel antakse õpilasele mingid õigused (nt õigus läbi viia määratud tasemel lahinglaskmisi, alustada õpinguid järgmise taseme õppes vms).
Õppekava ülesehituse lühikirjeldus	Kirjeldada õppekava ülesehitust. Õppekava koosneb järgmistest moodulitest: 1) ... moodul (... EKAP); 2) ... jne.
Õppekava läbimine	Kirjeldada õppekava läbimise põhimõtteid. Näiteks: õppekava õppeainete läbimine on õppurile

	kohustuslik, õppeained läbitakse vastavalt tunniplaanile vms.
Õppekava lõpetamise tingimused	Kirjeldada õppekava lõpetamise põhimõtteid. Näiteks: õppekava täies mahus täitmiseks on vaja läbida õppeained 58 EKAP mahus ning sooritada lõpueksam 2 EKAP mahus vms.
Õppekava koostamise alus	Nimetada (nt „Kutseharidusstandard)
Õppekava kontaktisik ja lisainformatsioon	Märkida õppekava eest vastutaja (sh ees- ja perekonnanimi, ametikoht, telefon ja e-post) ning veebiaadress(id), kust saab õppeasutuse ja õpingute kohta lisainformatsiooni (nt KVÜÕA kodulehekülg www.ksk.edu.ee)

SÕJAVÄELISE JUHTIMISE ÕPPEKAVA MOODULITE RAKENDUSKAVAD

MOODULI NIMETUS (nt Põhiõpingute moodul – sõjaväeline juhtimine)		Maht ... EKAP
Eesmärk	Mooduli eesmärk on anda õpilasele teadmised ... ja oskused ..., selleks et ...	
Õpiväljundid	Mooduli läbimise järel õpilane: 1) ...; 2) ... jne.	
Nõuded moodulile asumiseks	Loetleda või märkida „puuduvad“	
Mooduli hindamine	Märkida mooduli õppeainete hindamisviis (nt moodulipõhine hindamine, ainepõhine hindamine). Juhul kui kasutatakse moodulipõhist hindamist, esitada mooduli hindamiskriteeriumid.	

Kood	Õppeaine nimetus	Maht (EKAP)	Hindamine (eristav/ mitteeristav)
LK15.XX	<i>Vastavalt õppekavale (lisada vajadusel)</i>		
LK...	...		
LK...	...		

Sõnastada mooduli õppeainete läbimise kord ja tingimused.

Nimetada õppeained moodulis esitatud järjekorras ja lisada lühikirjeldused.

Õppeaine kood	
Õppeaine nimetus	
Maht	
Hindamisviis	
Õppeaine eesmärk	Õppeaine eesmärk on anda õpilasele teadmised ... ja oskused ..., selleks et ...
Õppeaine õpiväljundid	Õppeaine läbimise järel õppur: 1) ...; 2) ... jne.
Õppeaine õppemeetodid	
Õppeaine hindamismeetodid	
Õppeaine hindamiskriteeriumid	

Lisada moodulid ja õppeained vastavalt õppekavale.

Kõrgharidusõppe õppekava vorm

Õppekava nimetus	Kirjutada õppekava nimetus (nt sõjaväeline juhtimine maaväes)
Õppekava nimetus inglise keeles	
Kõrgharidusaste	Rakenduskõrgharidusõpe või magistriõpe
Õppevormid	Märkida õppevormid (nt täiskoormusega õpe, eksternõpe).
Õppeasutus	Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused
Õppekava maht	Maht EAPdes
Õppe nominaalkestus	Kestus aastates
Õppekavagrupp	Riigikaitse
Õppekava kood EHISes	Märkida EHISe registreerimisnumber
Õppekeel	Eesti keel
Õpiväljundite saavutamiseks vajalikud teised keeled	Märkida vajadusel muud õppetöös vajalikud keeled (nt inglise keel, prantsuse keel).
Õppeasutuses õppekava versiooni kinnitamise kuupäev	Märkida õppeasutuse nõukogus kinnitamise kuupäev.
Õppekava EHISes registreerimise kuupäev	Märkida EHISesse kandmise kuupäev.
Kandideerimistingimused	Vajadusel loetleda nõuded, millele õppur peab vastama, et ta saaks õppekohale kandideerida (nt Eesti kodakondsus, keskkaridus, sisseastumiskatsete sooritamine).
Õppekavale asumise tingimused	Täita juhul, kui KVÜÕA on kehtestanud lisaks kandideerimistingimustele veel mingid tingimused (nt läbitud ajateenistus, Kaitseväe tegevteenistuslepingu sõlmimine). Vastasel juhul märkida lahtrisse „puuduvad“.
Õppekava peeriala ja maht	Sõjaväeline juhtimine ... [märkida väeliik], maht EAPdes (peeriala, spetsialiseerumisjärgse eriala ja praktikaainete kogumaht)
Õppekavajärgne spetsialiseerumine	Märkida relvaliigijärgne spetsialiseerumine, maht EAPdes
Õppekava eesmärk	Sõnastada õppekava õpiväljundid järgmiselt: õppekava eesmärk on anda õpilasele teadmised ... ja oskused ... , selleks et ...
Õppekava õpiväljundid	Sõnastada õppekava õpiväljundid (6–10) Õppekava läbimise järel õppur: 1) ...
Lõpetamisel antav kraad	Olemasolul kirjutada saadav (teadus)kraad
Lõpetamisel väljastatavad dokumendid	Loetleda lõpudokumendid (nt rakenduskõrgharidusõppe diplom, akadeemiline öiend, <i>diploma supplement</i>)
Lõpetamisel antav auaste	Täita juhul, kui õppekava läbimisel antakse auaste.
Õppekava ülesehituse lühikirjeldus	Kirjeldada õppekava ülesehitust järgmiselt. Õppekava koosneb järgmistest moodulitest: 1) .... modul (... EAP), 2) ..... jne.
Õppekava läbimine	Kirjeldada õppekava läbimise põhimõtteid. Näiteks: õppekava õppeainete läbimine on õppurile kohustuslik. Õppeained läbitakse vastavalt kehtestatud ainevoole.
Õppekava lõpetamise tingimused	Kirjeldada õppekava lõpetamise põhimõtteid. Näiteks: õppekava täies mahus täitmiseks on vaja läbida

	õppeained 174 mahus ning kaitsta lõputöö 6 EAP mahus.
Lisainformatsioon	Märkida internetiaadress(id), kust saab lisainformatsiooni. Näiteks: KVÜÖA kodulehekülg www.ksk.edu.ee

ÕPPEKAVA NIMETUS, ÕPPEKAVA MOODULID, NENDE EESMÄRGID JA ÕPIVÄLJUNDID

MOODULI NIMETUS		Maht ... EAP
Eesmärk	Mooduli eesmärk on anda õppurile teadmised ... ja oskused ..., selleks et ...	
Õpiväljundid	Mooduli läbimise järel õppur: 1) ...	
Mooduli hindamine: <i>hindamisviis</i>		

Kood	Õppeaine nimetus	Maht	Hindamine	Semester
TK, JP, LT, ST, KK, ÕV, ME, VT	<i>Vastavalt õppekavale (lisada vajadusel)</i>			

Sõnastada mooduli õppeainete läbimise kord ja tingimused.

Õppeained moodulis esitatud järjekorras koos lühikirjeldustega

Õppeaine kood	
Õppeaine nimetus	
Maht	
Hindamisviis	
Aineosad, maht, semester, hindamine	
Eesmärk	Õppeaine eesmärk on anda õppurile teadmised ... ja oskused ..., selleks et ...
Õpiväljundid	Õppeaine läbimise järel õppur: 1) ...

Lisada moodulid ja õppeained vastavalt õppekavale.

Täiendusõppe õppekava vorm

Õppekava nimetus	Kirjutada õppekava nimetus (nt katastroofimeditsiini baaskursus)
Õppekava nimetus inglise keeles	
Õppe tüüp	Täiendusõpe
Õppekavarühm	Nt Riigikaitse
Õppevorm	Täiskoormus. Kui tegemist on e-õppega, siis lisada vastav märge.
Õppeasutus	Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused
Õppekava maht	Akadeemilistes tundides
Õppe nominaalkestus	Märkida päevade, nädalate või kuude arv.
Õppekava kinnitamine	KVÜÕA ülema ... käskkiri nr ...
Õppekeel	Eesti keel
Õpiväljundite saavutamiseks vajalikud teised keeled	Märkida vajadusel muud õppetöös vajalikud keeled (nt inglise keel, prantsuse keel).
Kandideerimistingimused	Vajadusel loetleda nõuded, millele kursuslane peab vastama, et ta saaks õppekavale kandideerida (nt: NATO STANAG 6001 tasemel 1211, EOBK läbimine).
Õppekavale asumise tingimused	Täita juhul, kui KVÜÕA on kehtestanud lisaks kandideerimistingimustele veel mingid tingimused (nt peab sooritama mõne testi). Vastasel juhul märkida lahtrisse „puuduvad“.
Õppekavajärgne spetsialiseerumine	Märkida juhul, kui õppekava järgi toimub erialane spetsialiseerumine (nt õhuvägi, jalavägi, tankitõrje).
Õppekava eesmärk	Sõnastada õppekava eesmärgid järgmiselt: õppekava eesmärk on anda õpilasele teadmised ... ja oskused ... , selleks et ...
Õppekava õpiväljundid	Sõnastada õppekava õpiväljundid (3–8). Õppekava läbimise järel kursuslane: 1) ...
Õppekeskkond	Nt auditoorium, matkekeskus, maastik
Lõpetamisel väljastatavad dokumendid	Loetleda dokumendid, mis väljastatakse kursuslasele pärast lõpetamist.
Lõpetamisel antav auaste	Täita juhul, kui õppekava läbimisel antakse auaste.
Lõpetamisel antavad õigused	Täita juhul, kui õppekava läbimisega antakse kursuslasele mingid õigused (nt õigus läbi viia jao lahinglaskmisi).
Õppekava ülesehituse lühikirjeldus	Kirjeldada õppekava ülesehitust järgmiselt. Õppekava koosneb järgmistest moodulitest: 1) .... moodul (... EAP). 2) ..... jne. Õppekava koosneb järgmistest õppeainetest: 1) ... 2 EAP, 2) ... 4 EAP, 3) ... jne.
Õppekava läbimine	Kirjeldada õppekava läbimise põhimõtteid. Näiteks: õppekava õppeainete läbimine on õppurile kohustuslik, õppeained läbitakse vastavalt tunniplaanile.
Õppekava lõpetamise tingimused	Kirjeldada õppekava lõpetamise põhimõtteid. Näiteks: õppekava täies mahus täitmiseks on vaja läbida õppeained 10 EAP mahus ning sooritada lõpueksam.
Lisainformatsioon	Märkida internetiaadress(id), kust saab lisainformatsiooni.

..... KURSUSE ÕPPEAINED; EESMÄRGID JA ÕPIVÄLJUNDID

Kood	Õppeained	Maht akadeemilistes tundides	Hindamine
TO	Õppeaine nimetus (lisada vastavalt õppekavale)	nt 40 tundi	Eristav/mitteeristav
TO	Õppeaine (lisada ridasid vastavalt õppeainetele õppekavas)	nt 56 tundi	Eristav/mitteeristav

Õppeained lühikirjeldustega vastavalt õppekavale

Õppeaine kood	
Õppeaine nimetus	
Maht	
Hindamisviis	
Aineosad, maht, hindamine	
Eesmärk	Õppeaine eesmärk on anda kursuselasele teadmised ... ja oskused ..., selleks et ...
Õpiväljundid	Õppeaine läbimise järel kursuslane: 1) ...

Ainekava vorm	
Õppeaine kood	Õppekavast
Õppeaine nimetus	Õppekavast
Õppeaine maht	Õppekavast, EAPdes või EKAPdes
Hindamisviis	Õppekavast: eristav või mitteeristav
Õppeaine toimumise semester	Õppekavast
Õppeaine lõpuhindamine	Õppekavast (eristav või mitteeristav)
Essmärk	Õppekavast. Õppeaine eesmärk sõnastatakse, lähtudes õppekavast: mis eesmärgil õppeainet õppekavas õpetatakse (nt võimaldada omandada süvendatud teadmised eriala uurimisdiskursusest, arendada praktilisi oskusi vms). Õppeaine eesmärk on sõnastatud üldiselt ja 4–6 lausega. Eesmärk ei ole õppeteemade loetelu ega õpiväljundite kordus. Eesmärk sõnastatakse järgmiselt: õppeaine eesmärk on anda õppurile teadmised ... ja oskused ..., selleks et ...
Õpiväljundid	Õppekavast. Õpiväljundid sõnastatakse, lähtudes üliõpilasest. Õpiväljundid on need teadmised, oskused ja hoiakud, mille kõik selle mooduli läbinud peavad olema omandanud. Õpiväljundite hulk on 5–8. Õpiväljundid peavad toetama nii õppekava kui ka vastava mooduli eesmärke ja õpiväljundeid. Õpiväljundid sõnastatakse järgmiselt. Õppeaine läbimise järel õppur: 1) tegusõna ... ; 2) tegusõna ... ; 3) tegusõna ... ; 4) ...
Õppeaine aineosad	Õppekavast 1. Aineosa nimetus, maht, semester, aineosa hindamine (eristav või mitteeristav) 2. Aineosa nimetus, maht, semester, aineosa hindamine 3. ...
Õppetöö keel	
Õppeaine läbimise eeltingimused	Loetleda eeldusained, keeletase jmt.

KSK kursus	Näiteks: 13. maaväe põhikursus
Õppeaasta ja semester	Näiteks: 2009/2010. õppeaasta, sügissemester
Õppeaine hindamismeetod(id)	Loetleda aineosade kaupa (olemasolul). Näiteks: vastastikhindamine seminarides, essee, kirjalik test
Aineosade lõpuhinde/arvestuse kujunemine (olemasolul)	Täita AINULT juhul, kui aineosa on õppekavas fikseeritud. Näiteks: sõjaväepedagoogika Vastasel juhul jätta lahter tühjaks.
Õppeaine lõpuhinde/-arvestuse kujunemine	Mida ja kuidas arvestatakse, milline on erinevate kontrolltööde, esseede, kaardiharjutuste, väliharjutuste, aineosade jms kaal hinde/arvestuse kujunemisel ning kuidas lõpptulemus kujuneb. Näiteks: üliõpilast hinnatakse seminarides (3) üles näidatud aktiivsuse, analüütilise essee ning kirjaliku testi põhjal. Kolme osa eest on võimalik koguda maksimaalselt 23 (3 + 10 + 10) punkti. Minimaalne punktisumma positiivse hinde saamiseks on 14. Hinne diferentseeritakse järgmiselt: punktid 14–15 – 1; punktid 16–17 – 2;

	<i>punktid 18–19 – 3; punktid 20–21 – 4; punktid 22–23 – 5.</i>
Vastutav läbiviija	<i>Auaste, nimi, kvalifikatsioon ehk akadeemiline kraad. Lahtrisse kirjutada isik, kes allkirjastab eksami/arvestuse portokoll.</i>
Läbiviijad	<i>Õppeainet õpetavad õppejõud. Auaste, nimi, akadeemiline kraad.</i>
Õppetöö meetodid ja maht akadeemilistes tundides	<i>Näiteks: loenguid 10, grupitöid 6, iseseisvat tööd 10 tundi. Lähtutakse ainekava temaatilisest plaanist. Peab vastama tervikuna õppeaine mahule (sh IT, TS, E/A vmt). <u>Aineosa puhul kajastada ainult aineosa mahtu.</u></i>
Lõpueksamile/-arvestusele pääsemise tingimused	<i>Näiteks: osalemine 75% ulatuses loengutes ja 100% seminarides</i>
Iseseisvate tööde loetelu ja lühikirjeldus	<i>Nimetada ja kirjeldada. Näiteks: essee, 2000–3001 tähemärki, vormistatud KVÜÕA kirjalike üliõpilastööde juhendi järgi</i>
Võlgnevuste likvideerimine	<i>Siia kirjutada kõik piirangud võlgnevuste likvideerimiseks, sh see, kui õppejõud tõstab korduseksamitel miinimumnõuete taset.</i>
Kohustuslikud õppematerjalid	<i>Panna kirja autor, väljaandmisaasta, pealkiri, väljaandja, kirjastus¹. Näiteks: Erelt, T. 2007. Terminõpetus. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. Kohustusliku õppekirjanduse maht peab vastama ainemahule.</i>
Soovituslikud õppematerjalid	<i>Panna kirja autor, väljaandmisaasta, pealkiri, väljaandja, kirjastus.</i>

Õppeaine või aineosa temaatiline plaan

Peab selgelt toetama õppeaine/alaosa õpieesmärkide ja -väljundite saavutamist.

Temaatilises plaanis peab kajastuma õppeaine lõputagasiside (kuni 2 akadeemilist tundi). Selle hulka arvatakse õppurite tagasisideküsimumstiku täitmine ÕISis, õppejõu poolne tagasiside õppurite osalemisele õppeaines ning tagasiside eksami/arvestuse sooritustele).

Teema järjekord	Teema	Koht	Läbiviija	Maht tundides	Õppemeetod
1		klass	P. Uba	2	Näiteks: loeng, harjutus, väliharjutus, IT
2					

Hindamiskriteeriumid²

¹ Täpsemad suuniseid viitamise kohta vt juhendist „Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste kirjalike tööde koostamise juhend“.

² Hindamiskriteeriumid on õpiväljundite saavutamise detailsed sisukirjeldused, kus sõnastatakse õppuri teadmiste ja oskuste tase iga väljundi omandamisel. Eristava hindamise korral lähtutakse hindekaalast 1–5 („piisav“ – „suurepärase“).

Hindamiskriteeriumite kirjeldamiseks valib õppejõud endale õppeaine jaoks sobivaima vormi alltoodud variantidest (1–4). Alates 2017/2018. õppeaastast toimub KVÜÕA-s hindamiskriteeriumite kirjeldamine meetodipõhiselt ja lähtuvalt õppeaine lõpuhindamise viisist (eristav või mitteeristav). Olenemata hindamismeetodite hulgast peavad tabelis kajastuma kõik õpiväljundid. Ühe hindamismeetodiga ei pea kontrollima ilmingimata kõikide õpiväljundite saavutamist. Hindamiskriteeriumides esitatud miinimumnõuded peavad vastama õpiväljunditele (õpiväljund ei tohi seada kõrgemaid nõudeid kui hindamiskriteerium ja hindamiskriteerium ei tohi olla sõnastatud madalamal tasemel kui õpiväljund).

Variant 1. Meetodipõhine mitteeristav hindamine

Hindamismeetod	Hindamiskriteeriumid
Kirjalik eksam	Õpiväljundite saavutamise miinimumnõuded, millele on hindamiskriteeriumiga vaja lisada täpsem mõõde (kuidas, mis tasemel, millises sisus jne): 1) teab tänapäeva sõjaliste konfliktide erisusi; 2) teab sõjaväliste operatsioonide jaotust; 3) oskab nimetada terrorismi tunnuseid; 4) teab mässuliste taktika põhimõtteid ja -meetodeid; 5) teab mässutõrje (COIN) põhimõtteid; 6) teab rahutagamisoperatsioonide taktikat.
Harjutus	On suuteline planeerima ja juhtima rahutagamisoperatsioonidel kuni jalaväerühma suuruse üksuse tegevust ohtlike alade kontrollimisel ja kontrollpunktide rajamisel. <i>Mis on selle planeerimise ja juhtimise miinimumnõuded?</i>
Jne	

Variant 2. Meetodipõhine eristav hindamine

Hinne Hindamismeetod	1 (miinimum)	2	3	4	5
Kirjalik eksam	1) teab tänapäeva sõjaliste konfliktide erisusi; 2) teab sõjaväliste operatsioonide jaotust; 3) oskab nimetada terrorismi tunnuseid; 4) teab mässuliste taktika põhimõtteid ja -meetodeid; 5) teab mässutõrje (COIN) põhimõtteid; 6) teab rahutagamisoperatsioonide taktikat. <i>SISUST LÄHTUV detailsem kirjeldus.</i>				
Harjutus	On suuteline planeerima ja juhtima rahutagamisoperatsioonidel kuni jalaväerühma suuruse üksuse tegevust ohtlike alade kontrollimisel ja kontrollpunktide rajamisel <i>Mis on selle planeerimise ja juhtimise miinimumnõuded?</i>				

Variant 3. Õpiväljundipõhine mitteeristav hindamine

Õpiväljund	Hindamiskriteeriumid
Oskab nimetada lahinguruumi alade jaotuse ning nende spetsiifilised rakendused lahinguülesannete planeerimisel.	<i>Lahtikirjutus sisust lähtuvalt!</i>
Oskab loetleda taktikaliste tegevuste eesmärgid ning tunneb ära nendevahelised seosed.	<i>Lahtikirjutus sisust lähtuvalt!</i>
Teab lahingufunktsioone ja alusfunktsioone ning oskab selgitada nende sisu ja struktuuri.	<i>Lahtikirjutus sisust lähtuvalt!</i>
Oskab nimetada manööversõja aluseid ja manööversõjapidamise nõudeid.	<i>Lahtikirjutus sisust lähtuvalt!</i>
Oskab nimetada erinevaid käsutüüpe ja teab lahingukäsu struktuuri.	<i>Lahtikirjutus sisust lähtuvalt!</i>

Variant 4. Õpiväljundipõhine eristav hindamine

Hinne Õpiväljund	1 (miinimum)	2	3	4	5
Oskab nimetada lahinguruumi alade jaotuse ning nende spetsiifilised rakendused lahinguülesannete planeerimisel.	Sisuline ja detailsem õpiväljundi kirjeldus	Miinimumtase 1 + ...	2 + ...	3 + ...	4 + ...
Oskab loetleda taktikaliste tegevuste eesmärgid ning tunneb ära nendevahelised seosed.					
Teab lahingufunktsioone ja alusfunktsioone ning oskab selgitada nende sisu ja struktuuri.					
Oskab nimetada manööversõja aluseid ja manööversõjapidamise nõudeid.					
Oskab nimetada erinevaid käsutüüpe ja teab lahingukäsu struktuuri.					